

כנסת שביעית
מושב שלישי

פרוטוקול מס' 163

מישיבת ועדת החינוך והתרבות

ביום ב', כ"ב בחשוון תשל"ג, 30.10.1972, בשעה 11.00

נכחו: חברי הועדה:
יו"ר ד"ר רימלט
גב' רזיאל-נאור
ד"ר א. כ"ץ
מר נ. אלעד
גב' ז. הרמן
גב' ח. גרוסמן

מוכירת הועדה: גב' דינה פלר

מוזמנים:
גב' לאה פורת - משרד החינוך והתרבות
ד"ר מלקמן - משרד החינוך והתרבות
גב' ב. ניסים - משרד החינוך והתרבות

רשם: "חבר המתרגמים"

נושא הדיון: התיאטרון המסחרי בישראל.

הישיבה הסתיימה בשעה 13.00

160

(נסר ג - 5.11.72)

היו"ר:

אני פותח את הישיבה. דבר, שלא עשינו אותו עד היום כי קיבלנו את המכתב לאחר שהפסקנו את עבודתנו בכנס הקייט, הוא דיון במכתב מהמועצה להשכלה גבוהה. לפי חוק והתיקון לחוק של המועצה להשכלה גבוהה, כללים נקבעים בהתייעצות עם ועדת החינוך והתרבות. אנחנו קיימנו דיון על כך והצענו הצעות. הצעה אחת לא התקבלה. המועצה אישרה את הכללים עם התיקונים של הוועדה, בעקבות הדיון והמלצות הוועדה, פרק ב', סעיף 5: המוסד לא יקבל תלמידים אלא על יסוד תעודות בגרות ישראליות או שוות-ערך או על פי קריטריונים שייקבעו על ידי המועצה. זאת הייתה הצעה של הוועדה.

בהמשך, פרק ג': המועצה רשאית למנות ועדה או ועדות-משנה לדון בבקשות-היתר. בוועדות יכולים להיות חברים מומחים, שאינם חברי המועצה. זו גם הצעת-תיקון שלנו. הוועדות יגישו את המלצותיהן למועצה.

לעומת זאת, כותב מר שמואל בן-דור: המועצה לא ראתה אפשרות לקבל את המלצת הוועדה לחוק סעיף 8 (ב) 4, כי היא סבורה כי השיקול בדבר הצורך במוסד הוא שיקול שאין להחלים ממנו בשעת הדיון במתן היתר. כזכור, ההחלטה הסופית בדבר מתן היא בידי הממשלה, ביוזמתה או בעקבות ערעור של מגיש בקשה לקבלת היתר.

בין הקריטריונים, שיש צורך במוסד במסגרת פיתוח השכלה גבוהה במדינה. הוועדה המליצה בהצבעה ברוב דעות לחוק את הסעיף הזה. המועצה הודיעה לנו שלא קיבלה את זה.

ח"כ רוזיאל-נאור: זה נוגד בדיוק את המהות של חופש אקדמי, כי חופש אקדמי נוחן אפשרות של קיום והתפתחות בלי לשקול אם זה תועלת או נחוצי או לא.

היו"ר: אם טמוכים על שולחן המדינה, החברה, הציבור, אז אם יש דעות, גם של מומחים וגם, נגיד, של המועצה או של העירייה שבחסותה מוסד מסוים חוסה, אז אין זה חופש אקדמי, כי חופש אקדמי זה חופש ההוראה אבל לא חופש לעשות תקציבים על חשבון המדינה, שלמדינה אין הכסף, אם יש דעה שאין נחיצות. הדעה הזאת לא קובעת סופית. היא תבוא לממשלה והממשלה יכולה להגיד: לנו נדמה שהעיר הזאת וההתפתחות ישנה. מדוע אני מעיר זאת, כי יש פנים לכאן ולכאן, אבל אנחנו נעביר את דברי הגב' רוזיאל-נאור למועצה.

ח"כ אליעד: אני גם כן רוצה להצטרף לדבריה ולומר שהיסוד שהנחה אותנו, ואינני יודע אם היא מישהו שיציג את זה לפני המועצה הוא גם, בנוסף לחופש האקדמי, שאני בכל זאת חושב שבנקודה זאת צודקת ח"כ רוזיאל-נאור, כי אם יש איזושהי יוזמה אקדמית ורוצים לפתח מוסד מסוים, אי אפשר לבוא ולהגיד לו: אתה מוסד לא נחוץ, אבל החופש האקדמי שלך יישמר רק במסגרת של מוסדות קיימים. יתכן שיש לו שיטות חדשות, מסגרות חדשות, אמביציות חדשות, וצריך לתת לו.

אני חוזר ואומר: במדינת ישראל אני אדחה כל ניסיון להקציב תורה. אני אחמוד בכל יכולתי נגד המאמץ שמוסדות המבצעים, בין אם זה מועצה או ממשלה, שהם נתונים אולי בדוחק התקציבי, מעוניינים להקל עליהם את המשא, אז הנוח ביותר זה להגיד: לא נותנים לך רישיון. אל תפתח אמביציה, אל תבוא בדרישות, אל תחלוט על זה. גמרנו את הצרות שלנו. לכן, לדעתי הדבר הזה מסוכן מכל הבחינות. גם מבחינת התפתחותה של החברה הישראלית, התפתחות התרבותית והאקדמית והראשונים שייפגעו מזה, רבותי, תהיינה השכבות הנחשלות. כשאני צריך להיאבק להכניס תלמיד מיוצאי תימן לבי"ס לרפואה או בי"ס אחר, היום יש קריטריונים גבוהים מאוד, 8½ ו-9, אם יש לו רק 8 - אולי הוא פסול מלהיות רופא בישראל. המציאות הזאת שיש מספר כל כך מצומצם וכנגד זה יש

מאבק כל כך קשה, ואנחנו יודעים איך מחנהל המאבק הזה, פירושו להוסיף
וגבולה על אותן שכבות שלוחצות ותובעות ושאינטרס החברה והמדינה
הראשונים - להתאפשר להם להתפתח ולהתקדם.

ח"כ כ"ץ: האם ממילא לא בכל מקרה המלה האחרונה היא
לממשלה?

היו"ר: ההחלטה הסופית היא של הממשלה והיא מקבלת
את דיווח ההתלטות. היא יכולה לעשות דיון
חוזר ביוזמתה במועצה ואח"כ זה חוזר אליה. היא חייבת לדון כשהמגיש
מערער. אבל המלה האחרונה לממשלה.

ח"כ גרוסמן: הדבר המוזר הוא שלא נהוג, כאשר כתוב בחוק,
בהתייעצות עם ועדה, שהתיקון יהיה בניגוד
לזה.

היו"ר: אני מציע שלא נרחיב על זה את הדיבור.
נגיד את זה כשהמועצה תופיע שוב פעם לפנינו.

דבותי, יש לנו כאן שתי הצעות אבל המציעים
אינם, ח"כ פת זת"כ אבנרי. אחד הנושאים דאגה לתיאטרון המסחרי, הלא-
לאומי, לא-ציבורי. אבקש את גב' לאה פורת להתייחס לזה.

גב' לאה פורת: אני מאוד שמחה להזדמנות לדיון הזה מפני
שאני סבורה ששוררים בקשר לבעיה שהתעוררה
בציבור, בעתונות וגם בכנסת, אי-ידיעה ואי-הבנה וטשטוש מושגים ואני
באמת שמחה בהזדמנות זאת להבהיר כמה דברים.

יש באותן מדינות בהן, והן רוב המדינות
המתוקנות, שבהן הממשל רואה חובה לעצמו להעניק שירותי תרבות ולתמוך
במוסדות אמנות ותרבות ובהפצת אמנות ותרבות, קיימת, וברובן עדיין
קיימת, אבחנה ברורה, חדה ובלתי משתמעת לשתי פנים, בין מוסד שהוא
בפיקוח ציבורי ושאיננו קיים כדי לעשות רווחים או כדי להקנות רווחים
לבעליו לבין מוסד שהוא בבעלות פרטית של איש או של אנשים אשר קיים
גם כדי לעשות אמנות אבל כדי להקנות רווחים לבעליו.

במוסדות שהם בפיקוח ציבורי ושאינן על מנת
לעשות רווחים יש תמיכה ציבורית, סובסידיה, במוסדות הפרטיים, העצמאיים,
המסחריים, אין סובסידיה, ולא היתה. זה הנוהג במדינות המוכרות לי.

עכשיו אסביר מהו הנוהג בארץ: בתחום
התיאטרון, קיימים היום שלושה תיאטרונים ציבוריים, כאשר שניים
נוספים הם בדרך, אבל דייה צרה בשעתה... החאן הירושלמי והתיאטרון
בבאר-שבע אבל בינתיים זה מוקדם לדבר על זה. שלושה אלה מתנהלים
על ידי נאמנות ציבורית שמונתה, במקרה של הבימה על ידי שר התרבות
ובמקרה של התיאטרונים העירוניים, הקאמרי והתיאטרון החיפני, מונו
ההנהלות הציבוריות על ידי ראשי הערים הנוגעים בדבר. הנאמנות היא
אשר יכולה למנות והיא אשר יכולה לפטר את המנהל, היא אשר חותמת אתו
על חוזים, היא אשר בונה את התקציב.

אני מזכירה את הנקודה של הנאמנות הציבורית
והתפקידים המוטלים עליה והאחריות הציבורית שהיא מקבלת, מפני שסביב
אותו ויכוח הושמעה גם ההצעה שבבקשה, אני גם כן אמנה לי מועצה ציבורית.
בארץ אנחנו תומכים תמיכה מאסיבית בשלושה התיאטרונים האלה, המעסיקים
סגל עובדים קבוע, הן בתחום משחק והן בתחום פועלי במה והן בתחום מינהלי
וכאשר הם כמובן חייבים לדאוג לעובדים לכל הזכויות הסוציאליות וכל
החובות המוטלות על כל מוסד ציבורי כלפי עובדיו מוטלות על מוסדות אלה.

התמיכה השנייה שאנחנו תומכים בפעילות תיאטרונית היא בכך שבאמצעות ההמלצות שאנחנו מקבלים על ידי מדור התיאטרון של המועצה הציבורית אנחנו תומכים בהפקות בסדר גודל צנוע של מחזאות מקורית חדשנית, של נסיונות בימיו שיש בהם כדי לפתח את התחום הזה של האמנויות, אם זו קבוצה שמתארגנת באופן חד פעמי ואם זו קבוצה שעושה שתי הפקות - אנחנו תומכים בהפקות אלה, כשלושים או ארבעים בשנה, בחקציב שהוא השנה סך-הכל כ-180,000 ל"י.

היו"ר: האם הקבוצות האלה המתארגנות, זה לא למען הפקת רווחים?

גב' פורת: לא. אל"ף, התמיכה שלנו והדרך שבה הם פועלים, הקבוצה מאושרת אם היא יכולה להמשיך להציג. אנחנו גם מתנים זאת בתנאים די קשים, כגון, אנחנו מקבלים את התקציב המדויק ואומרים: אנחנו לוקחים על עצמנו את מימון המוסיקה או הכתיבה וכו'. יש מקרים שבהם אנחנו אומרים: אנחנו נתמוך, יש לנו עניין, זו הצגה חשובה. הצגתם אותה רק שמונה פעמים. למשל שתי הפקות עגנון, היה לנו עניין שיראו את זה. אמרנו: אנחנו נממן אפשרות שתוכלו להופיע עוד עשר פעמים ברחבי המדינה, כלומר, התמיכה כאן מיועדת מאוד. היא איננה גלובאלית. המציאות היא שהפקות אלה, כשאנשים מקבלים שכר נמוך מאוד או בכלל אינם מקבלים שכר כי הם שחקנים, נניח, במשכורת של תיאטרון, ובאותה תקופה של חודש אינם משחקים, הם עושים זאת כי המחזה הוא מעניין, כי יש עניין בעבודה עם במאי מסוים וכו' - אינני מכירה הפקה אחת כזאת שיכלה לעשות רווחים למישהו. זה בדרך כלל קולקטיב קטן לצורך ההפקה הזאת, במאי ומחזאי, שבוער בעצמותיהם לעשות הפקה מסוימת וסדר גודל התמיכות נע בין אלפיים ל-ששת אלפים ל"י ובמקרה אחד ויחיד עשרת אלפים ל"י להפקה בירושלים שתהיה כנראה גדולה למדי, משהו של בן-ג'ונסון, והתנינו זאת בתמיכה של העיריה והעיריה תומכת באותו סכום והאוניברסיטה מעמידה את כל השירותים.

אלה הם הדרכים בהם אנחנו תומכים בפעילות תיאטרונית במדינת ישראל. אנחנו מאמינים שרק פעילות רבה תוליד בסופו של דבר את המחזה המקורי כתושב-קבע בקרבנו, המחזה המקורי הטוב.

באשר לתיאטרון המסחרי, הכוונה לתיאטרון המסחרי הגדול, יש כיום ארבעה חמישה מפיקים גדולים שמנהלים עסקים לא מבוטלים. אני חושבת שיש צורך להסביר כיצד פועלים משרדי הפקה אלה ואני מוכרחה לציין שאלה אינם תיאטרונים ובוודאי לא בימות, התיאטרון העממי קצת יותר. אלה הן חברות הפקה להפקת הצגות. החברות האלה פועלות, מבחינת הפעילות העסקית, בדרך הבאה: כל הפקה היא חברה נפרדת, מבחינה כלכלית-מסחרית, גם השחקנים משתנים. זה מנוהל מאוד יעיל מבחינה זאת.

אני רוצה לספר סיפור קטן. אני גם הייתי מאוד תמימה וזמן מה לא ידעתי כיצד פועל העניין ובאחת ההודמנויות שנתבקשנו לתת הלוואה שאלתי את מר דשא, בעליו של התיאטרון העממי, כשבא לומר לי שהוא הפסיד הרבה מאוד כסף על "הרוטשילדים". אמרתי: כן, זה אני יכולה לתאר לעצמי, לא היה לי ספק שהפסיד כסף. אבל אמרתי: מדוע אתה במצב כל כך חמור. הלא "הגשש" זה מוכרח להיות מכרה-זהב. כן, אבל הגשש זה חברה נפרדת, אין לזה כל קשר עם הרוטשילדים. זה נקרא "חברת הגשש החיור".

רווחיה של הפקה אחת אינם נכנסים לתיאטרון, להפקה אחרת, אלה רווחים מסחריים שנוהגים אתם כמו עם רווחים אחרים. ידוע בעיר שפלונני ואלמוני מביין המפיקים קנו חנויות, היה גם בעתון, שמר אגמון נאלץ למכור חלק מחנות שהוא קנה ב-70,000 ל"י כדי שיוכל לממן.

גם המשרד וגם המועצה בדקנו את הבעיה, כיצד בכל זאת, אם אמנם אמת היא שהתיאטרון המסחרי מתחיל בארץ לחוש מה שהש התיאטרון המסחרי בחו"ל מזה שנים, האם אנחנו יכולים למצוא דרך נאותה ומתוקנת כדי לעזור לתיאטרון המסחרי. היתה ועדת-משנה של המועצה שטיפלה בבעיה, גב' שולמית אלונזי ומר חיים חפר, שביקרו אצל המפיקים הגדולים, הלכו לרשויות המקומיות ויצאו בתזכיר שבו הם תיארו את המצב הקיים במדינה לגבי היטל עינוגים, ושם הם תיארו מצב פרוע לחלוטין, כלומר, גביית היטל-עינוגים הוא עניין שרירותי בכל רשות מקומית. אחת לוקחת 5%, אחרת 10%, אחרת 25%. יש בתוך אותה רשות הבדל בין יום ליום. אם זה ביום החמישי, כשהרט נגמר, היטל-העינוגים נמוך יותר; אם זה יום שלישי - גבוה יותר. יש גם רשויות מקומיות מטוימות שאמרו לפלוני אלמוני: אתה תהיה לי הקבלן לעניינים האלה. הגבה את המסוימות שאתה יכול. תקנה את ההצגה, כך וכך תוריד אחוזים להיטל-עינוגים.

אם מועצת-הפועלים קונה את ההצגה - אין היטל-עינוגים. על כן ועדת המשנה הזאת המליצה ששר החינוך והתרבות יפעל למען ביטול היטל-עינוגים על הצגות. היינו ערים לזה שזה פרובלמטי מאוד, כי מי יקבע איזה הצגות כן ואיזה לא. הצגת חשפנית גם היא הצגה. אתה צריך להגדיר מה כן ומה לא. ופה אתה קובע, נוסף לכל הצנזורות האחרות, איזה הצגה ראויה ואיזה לא. היה רעיון במועצה שזה יהיה לגבי הפקות מקוריות, גם אם הן בינוריות, כל מה שאיננו מתורגם ומיובא. וגם זה פרובלמטי. לא כל מה שנכתב או הולחן בישראל צריך הציבור לתמוך בו.

המפיקים אמרו באותה שעה לוועדת-המשנה שלנו שזה מספק אותם. זה חוסך לכל אחד משלושת הגדולים משהו בסדר-גודל של 250,000 ל"י והם אמרו: בזה אנחנו מסתפקים. זו העזרה המיוחלת. החומר הוגש לשר, השר הגיש אותו ליועצת המשפטית, שהיתה סבורה כי כבר היה תקדים שהיתה הצעה כזאת והיא לא נתקבלה והיא איננה סבורה שהשר צריך לגשת לנושא הזה כי הוא לא יעביר אותו, לא אצל שר הפנים ולא אצל הרשויות המקומיות.

אני מוכרחה כאן גם להצביע גם על "אמנות לעם", כי זה בהחלט נוגע לנושא. "אמנות לעם" איננה קיימת להוות סובסידיה מוסווה לתיאטרונים, אבל, בדיעבד, מאחר שהיא קיימת, מאחר שהמפעל המבורך הזה קיים, הוא מהווה כפונן עזרה לא מבוטלת לתיאטרונים. הוא איננו בשום פנים עזרה לתיאטרון הציבורי שהתחשיבים שאיש-התחשיבים שלנו עושה, תמחיר לכל הצגה, בשום פנים ואופן איננו מבחינת רווח לתיאטרון הציבורי, שרובץ עליו קודם כל החקציב הגדול של משכורות, בערך 80% מיועד למשכורת.

התיאטרון המסחרי, בלי "אמנות לעם" היום, לא היה יכול להיות לו קיום. זאת ועוד: מאחר שהצגות רבות של התיאטרון המסחרי הן קטנות, די קומפקטיות, די ניידות, אין שום ספק כלל שההפקות של התיאטרונים המסחריים הם המופיעים הרבה יותר בלות "אמנות לעם" מאשר ההצגות הגדולות יותר, היקרות יותר, של התיאטרון הציבורי. ובוודאי שלוקחים יותר את ההצגה הקלילה יותר, הבינורית יותר. לכן אני חוזרת ואומרת: התיאטרון המסחרי הוא המרוויח הגדול מאמנות לעם.

בחו"ל חלו כמה שינויים שאצביע עליהם: יש משבר גדול ברוב הארצות בעולם בתיאטרון המסחרי. הפקה עולה היום ביוקר. אין לך הרבה משוגעים המשקיעים בכך. היה פה עכשיו שר התרבות הדני ושאלו אותו כיצד הם נוהגים עם התיאטרון המסחרי. הוא ענה: הוא כמעט לא קיים. יש עוד כמה תיאטרונים מסחריים קטנים שהם בהחלט תומכים בהם. גם בארצות אחרות יש תמיכה בתיאטרון מסחרי, אבל תיאטרון, וזה חשוב. הוסבר לי ששם תומכים באותו תיאטרון מסחרי שמציג גוון ספציפי

וברור לנוף התיאטרוני של המדינה, במקרה אחד תיאטרון נסיוני, במקרה אחר תיאטרון שהתמחה בהצגות מיוחדות לילדים. בשני מקרים אלה לקח על עצמו משרד התרבות לתמוך על ידי כן שהוא משלם את שכר האולם השנתי.

אני רואה בפירוש שאחת הבעיות הקשות במדינה ששכר האולמות פה יקר. אין אולם שאפשר לקבלו במחיר שעדיין משאיר איזשהו רווח סביר למפיק. למשל אולם נחמני זה לירה לכיסא. עכשיו שכירת נחמני עולה 1,000 ₪.

אנחנו ניהלנו משא ומתן עם העירייה, מטעם המועצה ניגשנו אל מר שפיזר ואמרנו: המצב של אולמות בח"א הוא חמור ביותר, לא רק בשביל התיאטרונים. הוא חמור לחלק לא מבוטל מן הפעילות האמנותית, בשביל האנסמבל הקאמרי שאין לו אולם בשבילו, הוא חמור בשביל האופרה. העיר הגדולה הזאת שכביכול יש בה אולמות רבים, כאשר אתה מגיע למשהו ספציפי, אתה פתאום מגלה שאין בה אולמות. דשא עשה מפעל יפה, הוא שיפץ את קולנוע "דקל" והפך אותו לאולם נעים, נקי ומסודר לתיאטרון. אחזקת הדבר הדבר עלה לו הון. הוא הציג לא פעם שתהיה פה שוחפות, שיורידו ממנו את העגל, עכ"פ הוא עכשיו עזב את האולם והוא נודד באולמות השונים הקיימים בעיר, כפי שעושים כל האחרים.

שתי דרכים נבדקו על-ידינו, בנוסף לביטול היטל-עינוגים. אחת יצירת קרן חוזרת, שבה נשקיע, כאשר אנחנו מבטיחים לעצמנו את הזכות, שגם בהפקה שבה המפיק איננו מעוניין, שגם בה נוכל להשקיע, כדי לזכות ברווחים, כי הלא ברור, מתי רוצים שאנחנו נעזור, בהפקה שדי ברור שהיא מפסידה. ב"בוסטן ספרדי" לא ביקשו מאתנו להשקיע גם לא ב"גשש החיור". אנחנו שוב, לפי איזה דגם שהתחיל באנגליה, שהארט-קאונסל התחיל רק בחודשים האחרונים ללכת בכיוון זה שבהפקות של מחזאות אנגלית מודרנית או שמחדשים מחזאות קלסית נשכחת הם משתתפים קצת בהשקעה, כשהם מתנים תנאי שאצל אותו מפיק יוכלו להשקיע גם במשהו שהוא אולי לא יהיה מעוניין אבל שיש סיכוי שהכסף יחזור לקרן.

היה מפיק שהתנגד ואמר: תאמיני לי שאתם את הספרים אצלנו לא תוכלו לבדוק. אנחנו לא אנגליה. אינני רוצה להלאות אתכם בסיפורים הידועים שהרהיטים בבית והמעילים ואח"כ הבגדים הם על חשבון הפרודוקציה הזאת וכו' - לא חשוב. זה קשה לבדוק ואינני יודעת מי היה לוקח על עצמו לבדוק. והאמת היא שכשבדקנו את הדרך הזאת אני, לפחות, באי רצון גדול.

דרך שנייה שהוצעה הייתה איזשהו מימון באמצעות "אמנות לעם" שאותה הצגה שממילא יש סיכוי סביר ש"אמנות לעם" תקח אותו, היא תתן הלוואת השקעה, שאח"כ תוחזר באמצעות ההצגות של "אמנות לעם". כך עומד העניין עד היום.

גורל ההצעה של הקרן החוזרת נתקבלה לפחות על ידי מפיק אחד. לא ראו אותה כל כך בעין טובה שני מפיקים אחרים. ההצעה של "אמנות לעם", שהציע אותה המפיק האחד, לא נראתה בעלת משמעות מספקת לשני המפיקים האחרים.

ולבסוף, אני רוצה לומר דבר חשוב ביותר: אני מבינה ויודעת שלא פעם הפיקו מפיקים פרטיים, כאלה או אחרים, הצגה בעלת ערך ושגרמה הרבה סיפוק ועונג לקהל ולביקורת. הייתי רוצה לשכנע את הוועדה שלחיי התיאטרון, לטווח ארוך, במדינת ישראל, נחוצה בצורת מסוימת בהפקות. לא נעים להגיד: נחוץ קצת חוסר עבודה בין שחקנים, אבל יש כיום אינפלציה לא רגילה בתחום זה. כל נער ונערה שרואים אותם עוברים ברחוב, אפשר לומר, והם נראים כאילו, עולים על הבמה. מי שמנסה היום להקים להקה חדשה ומבטיחים לו הרים וגבעות

יירוצו אחריהם באיש ובמים, כן, אתך נעבוד^{כמעט} ללא משכורת, כאשר זה מגיע
מעשה, לחתימה, הם אומרים: רגע, רגע, פחות מאלף ל"י אין מה לדבר
נוסף לזה 250 ל"י לחודש דמי ירושלים, כי צריך להיות בירושלים.
כל ארץ אחרת צעירים אלה היו מאושרים בארץ אחרת כשניתנה להם הזדמנות
עבוד עם במאי טוב, עבודה קבועה למשך שנתיים-שלוש כדי להתפתח, תמורת
זכר צנוע למחיה, בכל ארץ אחרת היו מאושרים. כאן, במדינת ישראל, זה
זכר לגמרי. כי אם לא שם, יש להם הצעות, אין כיום בכלל בעיה כמעט.
וינני אומרת שאין כמה שחקנים שבאמת שואפים לעשות רק עבודה תיאטרונית
צינית מסוימת או כמה שלומיאליס חסרי מזל שנשארים ללא עבודה חודש או
וודשיים, אבל בסך-הכל בתחום הזה יש תעסוקה מוגזמת שהיא לרעת התיאטרון,
רעת הרמה המקצועית, לרעת התחרות, לרעת המשמעת הקיימת בתיאטרון ומי
וכמה לתיאטרון טוב יותר אינו צריך להתפלל לאיזשהו שפע בלתי נורמלי
ול הפקות אלה או אחרות.

לצד הפורמלי, הודיע שר החינוך
התרבות שביקש ממדור התיאטרון, מהמועצה הציבורית, להגיש לו המלצות על
ויזשהי מדיניות לטווח קצת יותר ארוך במה שנוגע לתיאטרון, וכמובן גם על
זניין זה של התייחסות לתיאטרון המסחרי, כיצד לנהוג בו, כיצד ואם
תמוך בו וכו'.

צר לי לומר שמבין חברי המדור, אנחנו
ירכנו ימי דיון בענייני תיאטרון, אינני יודעת אם זה הגיע לידיעת חברי
ויועדה, מבין חברי המדור החברים הלוהטים והחרשניים ביותר טרם שלחו
נו חומר. חומר הגיע רק מהחברים המימסדיים מאוד. לא יהיה זה הוגן
ואנחנו נערוך את התזכיר מבוסס רק על החומר של חברי המועצה הממוסדים
לא על חברי המועצה המהפכניים.

ש"כ כ"ז: יש לי שתי שאלות. אני מבין מדברין
שאת מחייבת תיאטרון מסחרי עצמאי
תנאי שהוא תורם איזשהו גוון או תרומה ייחודית בתחום שלו. האם לדעתך
תיאטרון המסחרי בישראל תורם תרומה זו?

אם כן, משתמע שיש לעזור להם. (א) האם
עוזר להם רק בהפקות המפסידות או לחייב שהמדינה תופיע לא רק כאשר
ש הפסד; (ב) את העליית מספר דרכים ואני חושב שלפני שנתיים שמענו
ותך כאן, ואני שמעתי פחות או יותר את אותן ההצעות. באופן מעשי, שום
בר לא הגיע לידי ביצוע. מה יהיה באופן תכליתי?

ש"כ גרוסמן: אפשר להפוך את הדיון הזה לדיון על כל
התיאטראות, אפשר להזכיר את העניין
וכללי אך להתמקד בעניין הזה של "בימות". ולי נדמה שלא מוכרחים ללכת
תפשת מיוזבה" כי באמת הדיון הוא על "בימות". אני שואלת, איך אנחנו
גיע למסקנות, האם נגיע למסקנות בכלל על כל התיאטראות העצמאיים,
כל להקה חושבת את עצמה שהיא מפיקה. אני הייתי מציעה לצמצם את הנושא,
א להפריד לגמרי אבל לצמצם קצת

בקשר לדעה שצריך להגיע קצת לבצורת, לי
דמה שהבעיה היא לא כל כך בכמה יש אבל בנוסח, בשיטה. השוק של המשחק
ה ג'ונגל. יש איזו עירבוביה. גם עניין השחקנים, חוטפים אחד מהשני,
ש אלילים ויש מחירים, תביעות. אני בהחלט מעוררת את הבעיה הזאת
ול שחקנים שכל אחד הוא תיאטרון בפני עצמו. אני בעד הפרדה בין הבעיה
וכללית של השוק העצמאי לבין תיאטראות מסוימים. אי אפשר לעשות קלחת
וחת.

אני בעד זה שנחפש דרכים כיצד לתמוך,
ובל לפי קריטריונים. הקריטריון צריך להיות גם המוסד המפיק וגם תוכן
הפקה ונדמה לי שהמסקנות שלנו צריכות ללכת בכיוון זה. עד עכשיו "בימות"
גילא איזה גוון מסוים ואינני יודעת אם הקריטריון היחיד יכול להיות רק
גם זה איזו יצירה מקורית. למשל "פונדק הרוחות", אין בזה איזה נושא

יהודי מיוחד ובכל זאת זו יצירה מקורית, של אלתרמן. האם רק הנושא עושה את היצירה מקורית? המחזאי? או הכל יחד. הקריטריון מסובך. אז אני חושבת שצריך ללכת לפי קריטריונים ערכיים, גם של רמה וגם של תוכן, ולפי זה למצוא דרכים כיצד לחמוך ב"בימות", אני לא אומרת בכל דבר שהם עושים.

ח"כ רזיאל נאור: נאמר כאן על ידי הגב' פורת שהניסיון או הכוונה לספל בביטול ההבדלים בגביית היטל עינוגים נכשל על הסף, אם אפשר להגיד זאת כך, מכיוון שהדעה היתה שלא כדאי לשר לספל בדבר.

אחת הדרישות העיקריות של תיאטרון "בימות" ושל התיאטראות האחרים היא להשוות את מעמדם מבחינת היטל-העינוגים למעמדם של התיאטראות הגדולים, הציבוריים, ושתיאטרון כזה כמו "בימות", שלא יצטרכו לשלם היטל עינוגים, כי זה פוגע קשות בהכנסותיהם ואיננו נוהג להם לעמוד על רגליהם. לי נראה שיש איזון הצדקה בטענה הזאת. אמנם, מצד אחד, הממשלה, האוצר, מחפשים איזה דרכים כיצד למלא את האוצר והגיעו למסקנה שאחת הדרכים היא להטיל מס שעושים כזה וקוראים לו כך או אחרת, היטל עינוגים אם זה שייך לעיריות המקומיות ומס-שעושים, אבל מבחינה אחרת, אם יש מי שפטור מתשלום המס הזה, אז לא מוצדק להטיל אותו על סוג אחר של תיאטראות שדווקא הם חייבים לשלם זאת, כי הציבור ההולך לתיאטרון ומשלם בעד הכרטיס יש לו אותה הזכות ליהנות מהצגה כזאת ומהצגה אחרת וצריך להיות איזה, אולי לא שיוויון מוחלט, אבל איזה איזון מסוים. נדמה לי שלא טיפלו בבעיה הזאת עד הסוף מתוך הנחה שלא כדאי להתחיל מלחמה אבודה. זו גישה לא מוצדקת כי ביטול היטל העינוגים היתה הדרישה המרכזית שלהם.

מה ששייך לאולמות, אמנם נכון שאין אולמות כל כך גדולים ומרשימים, אפילו בתל-אביב רבתי, אבל אנחנו יודעים שיש בתים ציבוריים שונים שעומדים ריקים ושוממים, למשל "בית בסרביה". מדוע לא לבוא בדברים עם העירייה ועם גורמים ממשלתיים, כדי להביא הקלה גם לתיאטראות האלה. במידה מסוימת גם המצב הכללי שבו נתונים משפיע על הרמה והטיב. יש השפעה גם של התנאים הפיסיים שבהם נתונה להקה, וקודם כל זה עניין המקום. אם יהיו אולמות נוחים יותר להשגה, לא בחינם בוודאי, אבל בתנאים המתקבלים על הדעת, אולי זה יביא גם לריסון כל התופעות הפרועות שישנן בשטח הבידור וההצגות השונות.

ובעיה נוספת אליה אני רוצה להתייחס: השחקנים והמוסיקאים העולים. לאחרונה באים, בעיקר בריה"מ, מוסיקאים ושחקנים, ששם בעלי מעמד והישגים חשובים וכאן הם במצב קשה ומכין מאוד. ראשית, עניין השפה. אמנם אפשר גם לנגן ולשיר בלי לדעת את השפה, אבל לשחק בוודאי אי אפשר. אז אנחנו עדים לתופעות משונות: יש במה בידיש, ועכשיו עכשיו כבר הצגה ברוסית ובוודאי תהיינה גם הצגות בשפות אחרות. מצד אחד אפשר לומר כי יש חרות הרוח אבל הצרה היא שהם אינם דוברים בלשון עמם. אי אפשר לכלוא אנשים ולומר: אסור לעשות הצגות בשפות אחרות אבל מצד שני צריך גם לעשות משהו למען האמנים האלה, שיוכלו במשך זמן מסוים להיקלט בתיאטראות הקיימים, שלא ירגישו את עצמם, כשהגיעו למחוז חפצם, שהם מנותקים לגמרי מן התפקיד ומסדה-הפעולה שהם קבעו לעצמם. הייתי רוצה לדעת מה נעשה בכיוון זה. זה אמנם חורג מהדיון על בימות אבל זו הזדמנות, כשהגב' פורת נמצאת איתנו, אולי אפשר להציג לה שאלות כאלה.

כשההצעה הזאת הועלתה על הפרק נאמר ברור ומפורש שתיאטרון בימות עומד להיסגר. עברו מאז כבר כמה חודשים והוא עומד על רגליו ויתכן שגם הצליח לעשות חיל בזמן הזה. אבל זה לא פותר את הבעיה. יש לדאוג שהתיאטרונים האלה ייהנו מתמיכה ציבורית וממשלתית אם הם ראויים לה, כמובן לפי קריטריונים.

היו"ר:

אני רוצה קודם כל להגיד לגב' גרוסמן:
אנחנו לא יכולים להצטמצם בצורה אנאכרוניס-
טית רק לעניין תיאטרון "בימות", כי ההצעה הזו לסדר היום נוחלת לנו,
אם נרצה בכך, הזדמנות לדון ולהציע מדיניות כוללת של המדינה או של
רשויותיה למה שקוראים תיאטרון מסחרי או עצמאי.

את צודקת בהחלט שיכול להיות סבך של
הגדרות. אי אפשר להגיד תיאטרון שקיים עם אולם, זה אצלנו אין היום,
תיאטרון עצמאי עם אולם, עם להקה קבועה, זה לא קיים ואני מניח שלא
יהיה קיים.

נשאלת השאלה, לבחון להקה, הפקה, מחזה.
ויש הבדל, בין אם הופיעו בקיבוץ שני אנשים, האחד עם גיטרה והשנייה
זמרת, ובין שיש הצגה של שני אנשים, מחזות גדולים של שניים. אז
אנחנו נצטמצם בתיאטרון. יש בעיה של מוסיקה - לא הייתי נכנס לזה.
אני חושש שאם ניכנס אנחנו עם המועצה, כלומר, המדור לתיאטרון לא יכול
לגבש הצעות, אנחנו נצטרך להזמין קודם כל את כל העצמאיים האלה.
אולי גם את פרופ' זקס או אחרים, שעוסקים בזה באוניברסיטאות ויש להם
גישה ודעה בתיאטרון הישראלי. חושש אני, ואני מהרהר רק בקול רם, מתוך
הניסיון שחברי הוועדה סובלים מחילופים מרחיקי-לכת, שאלה ששמעו את
אלה לא ישמעו את האחרים ולהיפך ולסיכום יבואו בכלל אחרים לגמרי. זהו
טבע הדברים. צריך גם לשמוע לא אינטרסנטים.

אני חושב אם לא היה רצוי לנו לתת
אפשרות לאגף או למועצה לתרבות ואמנות, שהיא, אם תקבל הצעות, לפני
שתגבש אותן, אלא לפני שתביא אותן למליאה או לאישור השר, הרבה לפני
זה, אחרת אין טעם, שאנחנו נשאל את הגב' פורת: מה אתם מציעים בסוגיה
זו ואז נוכל יותר קל להביע דעה ואז אנחנו נקבל עדויות.

כעת ביחס לדברים הקונקרטיים מאוד, עניין
היטל-עינוגים מוכרחים להיכנס עם כל הקשיים. זה הדבר הקשה היחידי -
יכול להיות שצריך להביא את לשר החינוך, לקחת יוזמה, להיפגש עם ראשי-
ערים, יש מרכז השלטון המקומי, עכ"פ שר החינוך יכול - אני חושב שהיטל-
עינוגים זה אחד הדברים שמייקרים את הכרטיס. זה הכל שרירותי, כי הרשות
המוסמכת, אינני יודע מתוך איזה מניעים, האחראי חושב שזה כך טוב.
יש אולמות בלי סוף ציבוריות של מוסדות לא ממלכתיים ולא מוניציפליים
שעומדים ריקים. יש אולם שלום עליכם. מי יודע שקיים דבר כזה?
יש שם אולם, לא מן הקטנים ביותר לתיאטרון. הוא עומד ריק.

גב' פורת: להצגות אין שם מקום.

היו"ר:

יש מפעל הפייס, אולם קטן, יש שם הצגות,
מפעל הפייס זה לא מוסד פרטי עצמאי, וזהו
מוסד שבוחש בהרבה מליונים, כך שהוא אינו נמצא במצוקה. אני חושב
שאפשר היה להנהיג אולמות כאלה, בתנאי אחזקה, של ניקיון ושימוש.
אפשר לעשות את זה אבל יוזמה צריכה להיות. גם אני רואה שבפתרון
בעיית אולמות ובהיטל עינוגים אפשר לפתור חלק גדול.

ביחס למדיניות הסובסידיות, שאל ח"כ כ"ץ
אם צריך רק לתמוך במחזה טוב שמביא הפסדים. זה בוודאי. חושב אני אם
זה במסגרת אמנות לעם ואינני יודע מהי התמיכה המתבטאת בהצגות גם בערים,
לא רק בכפרים או בעיירות פיתוח. מחזה טוב, נניח איש חסיד היה. זה
מילא תפקיד, עכ"פ יותר מאשר "אמי הגנרלית" לעם, לעיירת פיתוח - זהו
בידור תרבותי, שצוחקים ושומעים עברית וכו'.

מוכרחה בכל זאת להיות ביקורת. אין הכוונה
לצנזורה, אבל צריך מישהו להגיד, אם יש הצגה שחושבים שמבחינה תרבותית
חינוכית היא רצויה. ביחס להיטל עינוגים, לא הייתי מברר אם זה מחזה טוב

או רע אלא אם נכתב בארץ, בעברית, ואיננו מעורר שערוריות ולא סלידה. אולמות זה יותר קשה אבל אני מניח שאפשר להשפיע על עיריות. יכול להיות שייצא משהו. בתל-אביב בעיקר, יתכן שאפשר.

על כל פנים, אני מציע לעצמנו, כדי שנהיה על קרקע בטוחה יותר, אנחנו יכולים להזמין את כל מי שנוגע לדבר ואת כל כנס החורף נקדיש לזה, אבל לא נהיה מוסמכים. הייתי מציע שנחכה. זה יקח כמה שבועות, אני מקווה שלא יותר, שהמזעזה תגבש את הצעותיה, אנחנו לא מתחייבים לקבל הכל או לדחות הכל. אולי יותר קל לנו להביע דעה לסעיף זה או אחר וכשנבוא לסיכום נראה כיצד לסכם.

גב' לאה פורת: לי אין ספק ששני סעיפים אלה, היטל עינוגים והאולמות, יש צורך לטפל בהם. אני חושבת שהם אפשריים. אני מאמינה שהם פותרים בעיות, ואם מותר לי להציע לגבי היטל-עינוגים גם דרך מסוימת.

מבחינת הטכניקות, הייתי רוצה להימנע מתמיכה לפי פרודוקציה של תיאטרון מסחרי גדול. קודם כל, מבחינה כספית, למשל להצגה של איציק מנגר רצינו לתת 6,000 ל"י וזה הוחזר לנו בביטול ובלגלוג כי 6,000 ל"י זה סכום מגוחך לגבי סדר הגודל של הפרודוקציות האלה. אם אתה שואל אותי, ח"כ כ"ץ, מי מוסיף גוון מאוד ברור, אני מוכרחה להודות שזה דשא. הגוון של דשא הוא ברור. אם הרמה שווה, זה משהו אחר. אך הגוון יש בו כיוון מובהק של בידור עממי, עממיות ברורה ומוגדרת. אצל אגמון, אולי מתוך צורך לאזן לעצמו את התקציבים, יש גם דברים כאלה וגם אחרים.

בעניין היטל-עינוגים נראה לי - חברי-הכנסת יודעים בוודאי שלא התיאטרון משלם אותו אלא קונה הכרטיסים. התיאטרון אומר: שישאר מחיר הכרטיס כפי שהוא, אבל את מה שאני צריך לשלם לעירייה, את זה אני רוצה לקבל. יש שיטה מקובלת בעולם: שההכנסות שיש לרשויות או למדינה מהיטל-עינוגים, נכנסות לאמנות, כלומר, הן מיועדות אח"כ לאמנות. הייתי אומרת שכשיטה היתה נראית לי הדרך לשלם היטל-עינוגים מסודר, שלא יהיה פרוץ כל העניין הזה ושרירותי, שבסוף שנה תהיה ועדה משותפת איזושהי של השלטון המקומי פלוס משרד החינוך פלוס אינני יודעת, אשר עוברת על מה שהוצג במשך השנה ועוסקת בהחזר לאותן הצגות שהיו בעלות רמה, בעלות ערך, שהוסיפו גוון, שהעשירו את חיי התיאטרון שלנו. אחרת, אני חוששת, כדי שכל פעם אד-הוק צריך יהיה להחליט באופן שוטף במשך השנה: להצגה זאת לבטל ולהצגה זו לא לבטל היטל-עינוגים - זו משימה, לדעתי, קשה. וההחזרים הללו, שתקבע הוועדה, יוחזרו כמובן לתיאטרונים שמראש שילמו היטל-עינוגים. שיטה זאת נראית לי כדבר שהוא בר-ביצוע.

הושמעה כאן הסברה, שלא נעשה מאמץ בעניין אולמות. אני יכולה להעיד שאנחנו עשינו מאמצים. נפגשתי כמה פעמים עם מר יהושע רבינוביץ בנושא הזה. העמדתי אותו על דברים שהוא יודע, שמצב האולמות בעיר איננו טוב. אני העליתי חרס. גם אגמון מנהל משא ומתן עם יהושע רבינוביץ. הוא בוודאי מוצלח מאוד בזה ובינתיים, יתכן שהוא יקבל ביפו את החמם הישן שהעירייה, נדמה לי, מוכנה להשקיע בשיפוץ, וחתן את זה לאגמון לניהול, כך הגיעה שמועה לאזני, אינני יודעת. בכל אופן ניסינו. יתכן שאפשר לנסות ביתר הצלחה. אנחנו עשינו כמיטב יכולתנו ואנחנו לא הצלחנו.

דבר אחד חשוב אולי לציין. כיוון שאלה הן שותפויות, מעורר כל פעם קושי. אינני יודעת אם יש אולמות רבים שהם רק בבעלות העירייה. ברוב המקרים זו בעלות משותפת ואני מבינה שגם זה מעורר מידי פעם איזשהו קושי. הייתי אומרת, שאם נלך בכיוון זה של הסדר של אולמות, שאני מוכנה, כמובן, לעשות מאמץ נוסף, אולי אם ועדת החינוך של הכנסת מוכנה לעזור, זו בוודאי עזרה מאוד מצויה.

ד"ר מלקמן:
אני לפני ארבע שנים שלחתי חוזה לכל העיריות כדי לבטל היטל עינוגים לגבי הצגות מיוחדות. שלוש נענו בחיוב, רובן ככולן או לא ענו או סירבו. יש פה גם בעיה שמשרד הפנים לא מאשר את השחרור הזה משום שזה הולך על חשבון תקציב העיריה ובלתי שיתוף פעולה בין משרד הפנים, משרד האוצר, השלטון המקומי, אי אפשר להזיז את זה, אם בכלל.

גב' לאה פורת:
בחודש זה כבר תתחיל בהצגות "סדנת ת"א", שהיא מפעל משותף שלנו ושל העיר, של קרן התרבות של תל-אביב, סדנת המחזה המקורי, באולם עובדי העיריה ברח' פומפדיאט. אנחנו נותנים 50,000 לילשנה ו-50,000 ליל העיר, גם זה מוזרם למחזה מקורי, לעבודה סדנתית, לנסיונות. אם, ח"כ כ"ץ, אתה שואל אותי, אני חיה בהרגשה, בכל גילוי הלב, שאם לא נתמוך בתיאטרונים אלה אנחנו מסכנים את עתיד התיאטרון במדינת ישראל, בגילוי לב התשובה היא שלילית, ואני מוכרחה לחזור ולומר, מדאיג אותי מאוד, ואני כבר שוחחתי כבר עם חברי בעבודה ועם מנהלי התיאטרונים הציבוריים, על ניסיון שאני ממליצה עליו אם הוא יתקבל, שנתנה את מתן הסובסידיה בכך, שעל הבמה יעלו רק שחקנים מקצועיים, כלומר שגמרו בית-ספר, או שווה-ערך, חמש שנות ניסיון. איני מאמינה שיהיה שיפור ברמה, ביחס של השחקן, במשמעת, ברמה המקצועית, בלא שחהיה הפחתה מסוימת במספר הפקות. זה ממש לא יתואר בארץ כל כך קטנה, וזה על חשבון טיב.

אם להשיב על דברי ח"כ רוזיאל-נאור:
מה שנוגע למוסיקאים ושחקנים עולים. אנחנו עובדים בשיתוף-פעולה הדוק מאוד עם משרד הקליטה. יש לנו ועדה משותפת של המועצה ושל משרד הקליטה לקליטת אמנים עולים. כל מקרה ספציפי ממש נבדק על ידינו ויש לנו גם תקציב מיוחד לצורך זה, שאם למשל שחקן או שחקנית, כדי שיוכלו להיקלט, זקוקים לשיעורי היגוי ולשיעורי עברית מיוחדים, לפיתוח קול וכו', אנחנו מממנים, בין עם זה עם משרד הקליטה ובין אם על חשבוננו בלבד, אם נגנית זקוקה לפסנתר אנחנו שוכרים אותו על חשבוננו. אם יש לארגן תערוכה לציר עולה, יש לנו תקציב לזה. אנחנו איננו יכולים להכריח מוסדות לקלוט עולים. אנחנו משתדלים ליצור אווירה. בתחום המוסיקה האנסמבל הקאמרי רק לעונה הזאת קלט עולים חדשים, גם התיאטרון פה ושם, זה לא תמיד קל. נוסף לזה אנחנו גם תומכים במופעים מיוחדים של עולים. הבעיה אינה פשוטה, זה ידוע. בתחום הסרטים קלטנו, גם בבי"ס לאמנות הבמה והקולנוע וגם בקולנוע לנוער קלטנו כמה עולים חדשים. אני חושבת שעושים הרבה. המשרד גם עושה הרבה ביחס להסבה מקצועית להוראה, מידי פעם אין מנוס. תמכנו בקונצרט המיוחד של יורי אהרונוביץ בחיפה הנפרדת, חוץ מן התמיכה לתזמורת חיפה, ועוד אחרים. זה לא מבטיח קליטה קבועה של האמן. זה מבטיח חשיפתו. שישמעו ויכירו אותו.

אולי לא נתנו דעתנו באיזו מידה אמנות לעם היא סובסידית משמעותית מאוד לתיאטרון המסחרי. בכל זאת זה תקציב של כמעט שלושה מליון ל"י.

ד"ר מלקמן:
זה מליון, 700 אלף ל"י לתיאטרונים ומהם אפשר להגיד 60% עד 70% לתיאטרון המסחרי.

ח"כ רוזיאל-נאור:
אבל איך זה נקבע? למשל פרפרים הם חופשיים הציגו 300 פעם והצגה אחרת 13 פעם. איך זה נקבע שלהצגה מסוימת נותנים כך וכך אפשרויות ולהצגה אחרת כך וכך. אני נוקטת סתם במספרים.

ד"ר מלקמן:
ראשית, הוועדה קובעת מאשרת או לא מאשרת. מאשרת - זה אישור של שיתוף-פעולה בינינו לבין הוועדה המקומית. והוא אומר: את זה אנחנו יכולים להציע לחודש זה, לחודש הבא. אתם מוכנים לקחת את זה?

וכאן, כמובן, משפיעה אווירה כללית של טלביזיה, ביקורות בנוגע למה שהם רוצים או לא רוצים לקבל. "פרפרים הם חופשיים", אם הזכרת, זה הלך אצלנו יוצא מן הכלל. ויש הצגות שהיינו רוצים יותר לדחות אותן ולא מצליחים לשכנע את האנשים במקום. זה לגבי הגישה. העיקרון שלנו, שבכל מקום שהוא בטיפולנו יהיה לפחות מופע אחד, ז"א הצגה תיאטרונית אחת כל חודש.

הואיל ולצערנו ההיצע הטוב כרגע הוא

מוגבל ביותר, כל מה שאנחנו מציעים כמעט לא מקבלים את זה כי הצגות כמו "אידיוטיות" או "מורים קזנובה" אנחנו לא אישרנו. הם רוצים תמיד את הבידור הקל.

אשר לקביעת המחירים, יש לנו הסדר

כולל עם התיאטרונים הציבוריים, שכלכלן אצלנו עושה את התחשיב לגבי ההצגה, יש כאן תקציב קבוע, סכום קבוע שהוא היום 2,600 ל"י בסיס, ולכל שחקן נוסף יש תוספת. לגבי תיאטרונים מסחריים, היה לנו הסדר כזה גם עם גודיק וגם עם "בימות", האחרים רוצים רק על יסוד של משא ומתן והאחרים קטנים מדי אז אנחנו קובעים לגבי כל הצגה.

הישיבה נעולה